

NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 1259/2010,**20. detsember 2010,****tõhustatud koostöö rakendamise kohta abielulahutuse ja lahuselu suhtes kohaldatava õiguse valdkonnas**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

2201/2003 ⁽²⁾ seoses kohtualluvusega ning abieluasjades kohaldatavat õigust käsitlevate eeskirjade kehtestamisega.

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 81 lõiget 3,

võttes arvesse nõukogu 12. juuli 2010. aasta otsust 2010/405/EL tõhustatud koostöö lubamise kohta abielulahutuse ja lahuselu suhtes kohaldatava õiguse valdkonnas ⁽¹⁾,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu riikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,

toimides seadusandliku erimenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Liit on seadnud eesmärgiks sellise vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala säilitamise ja arendamise, kus oleks tagatud isikute vaba liikumine. Sellise ala järkjärguliseks loomiseks peab liit piiriülese toimega tsiviilasjade osas tehtava õiguslase koostöö raames võtma meetmeid, eelkõige kui see on vajalik siseturu nõuetekohaseks toimimiseks.
- (2) Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 81 kohaselt hõlmavad need meetmed selliseid meetmeid, mille eesmärk on tagada liikmesriikide rahvusvahelise eraõiguse normide kokkusobivus.
- (3) Komisjon võttis 14. märtsil 2005 vastu roheline raamatu, mis käsitleb lahutusajades kohaldatavat õigust ja kohtualluvust. Roheline raamat algatas laiaulatusliku avaliku arutelu selle üle, kuidas lahendada probleemid, mis võivad praeguses olukorras tekkida.
- (4) 17. juulil 2006 esitas komisjon määruse ettepaneku, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr

- (5) 5.–6. juunil 2008 Luxembourgis toimunud istungil jõudis nõukogu järeldusele, et kõnealuse ettepaneku osas puudub üksmeel ning et ületamatute raskuste tõttu ei ole üksmeelt võimalik praegu ega ka lähitulevikus saavutada. Nõukogu tegi kindlaks, et ettepaneku eesmärged ei ole aluslepingute asjakohaseid sätteid kohaldades võimalik saavutada mõistliku tähtaja jooksul.
- (6) Belgia, Bulgaaria, Saksamaa, Kreeka, Hispaania, Prantsusmaa, Itaalia, Läti, Luksemburg, Ungari, Malta, Austria, Portugal, Rumeenia ja Sloveenia teatasid hiljem komisjonile, et nad kavatsevad omavahel sisse seada tõhustatud koostöö abieluasjades kohaldatava õiguse valdkonnas. Kreeka võttis oma taotluse 3. märtsil 2010 tagasi.
- (7) Nõukogu võttis 12. juulil 2010 vastu otsuse 2010/405/EL tõhustatud koostöö lubamise kohta abielulahutuse ja lahuselu suhtes kohaldatava õiguse valdkonnas.
- (8) Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 328 lõikega 1 on ette nähtud, et kui seatakse sisse tõhustatud koostöö, on see avatud kõikidele liikmesriikidele, eeldusel et nad vastavad koostööd lubavas otsuses seatud osalemistingimustele. Koostöö on liikmesriikidele avatud ka mis tahes muul ajal, eeldusel et peale nimetatud tingimuste täidetakse koostöö raames juba vastuvõetud õigusaktide nõudeid. Komisjon ja tõhustatud koostöös osalevad liikmesriigid tagavad, et nad toetavad nii paljude liikmesriikide osalemist kui võimalik. Käesolev määrus peaks olema tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav üksnes osalevates liikmesriikides kooskõlas aluslepingutega.
- (9) Käesoleva määrusega tuleks luua selge ja terviklik õigusraamistik, mis hõlmaks osalevates liikmesriikides abielulahutuse ja lahuseluga seotud küsimuste suhtes kohaldatavat õigust, tagaks kodanikele õiguskindluse, etteaimatavuse ja paindlikkuse põhimõttest lähtudes asjakohased lahendused ning väldiks olukorda, kus üks abikaasast nõuab abielu lahutamist enne teist, et tagada menetlemine sellise õiguse alusel, mida ta peab oma huvide kaitsmise seisukohast soodsamaks.

⁽¹⁾ ELT L 189, 22.7.2010, lk 12.⁽²⁾ Nõukogu 27. novembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega (ELT L 338, 23.12.2003, lk 1).

- (10) Käesoleva määruse reguleerimisala ja regulatiivosa peaks olema kooskõlas määrusega (EÜ) nr 2201/2003. Kuid seda ei tuleks kohaldada abielu kehtetuks tunnistamise suhtes.

Käesolevat määrust tuleks kohaldada üksnes abieluside-mete katkemise või nõrgenemise suhtes. Käesoleva määruse kollisiooninormidega kindlaksmääratud õigust tuleks kohaldada lahutuse ja lahuselu põhjustele.

Eeldusküsimused, näiteks õigus- ja teovõime ning abielu kehtivus, ning abielulahutuse või lahuselu mõju oman-diõigusele, nimi, vanemlik vastutus, ülalpidamiskohus-tused või muud kaasnevad meetmed tuleks määrata kind-laks asjaomases osalevas liikmesriigis kohaldatavate kolli-siooninormidega.

- (11) Selleks et määrata täpselt kindlaks käesoleva määruse territoriaalne kohaldamisala, tuleks määrata kindlaks, millised liikmesriigid tõhustatud koostöös osalevad.

- (12) Käesolev määrus peaks olema üldiselt kohaldatav, mis tähendab, et selle ühtsete kollisiooninormidega peaks saama määrata, et kohaldatakse osaleva liikmesriigi, mitteosaleva liikmesriigi või mõne kolmanda riigi õigust.

- (13) Käesolevat määrust tuleks kohaldada igat liiki kohtus. Vajaduse korral tuleks lugeda kohtusse pöördumine toimunuks määruse (EÜ) nr 2201/2003 kohaselt.

- (14) Selleks et võimaldada abikaasadel valida kohaldamiseks õigus, millega neil on tihe seos, või et juhul, kui nad ei ole valikut teinud, kohaldataks nende abielulahutuse või lahuselu suhtes kõnealust õigust, tuleks nimetatud õigust kohaldada ka juhul, kui tegu ei ole osaleva liikmesriigi õigusega. Teise liikmesriigi õiguse kohaldamise määra-misel võivad kohtud saada nõukogu 28. mai 2001. aasta otsusega 2001/470/EÜ (millega luuakse tsiviil- ja kaubandusasju käsitlev Euroopa kohtute võrk) ⁽¹⁾ loodud võrgustiku kaudu teavet välisriikide õiguse sisu kohta.

- (15) Kodanike suurem liikuvus nõuab ühelt poolt suuremat paindlikkust, teiselt poolt aga suuremat õiguskindlust. Selleks tuleks käesoleva määrusega anda pooltele teatav võimalus valida abielulahutuse või lahuselu suhtes kohal-datavat õigust, et suurendada kõnealustes küsimustes nende autonoomiat.

- (16) Abikaasadel peaks olema võimalik valida abielulahutuse või lahuselu suhtes kohaldatavaks õiguseks sellise riigi

õigus, millega neil on eriline seos, või kohtu asukohariigi õigus. Abikaasade valitud õigus peab olema kooskõlas aluslepingute ning Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga tunnustatud põhiõigustega.

- (17) On oluline, et abikaasadel oleks enne kohaldatava õiguse määramist juurdepääs ajakohastatud teabele abielulahu-tust ja lahuselu käsitlevate siseriiklike ja Euroopa Liidu õigusaktide põhisisu ja menetluste kohta. Sellise juurde-pääsu tagamiseks asjakohasele ja kvaliteetsele teabele ajakohastab komisjon nõukogu otsusega 2001/470/EÜ loodud ja üldsusele ette nähtud internetipõhises infosüs-teemis korrapäraselt kõnealust teavet.

- (18) Üks käesoleva määruse peamine põhimõte on, et mõlemad abikaasad peaksid tegema oma valiku teadli-kult. Kumbki abikaasa peaks täpselt teadma, millised õiguslikud ja sotsiaalsed tagajärjed kohaldatava õiguse valimisest tulenevad. Võimalus leppida omavahel kokku kohaldatavas õiguses ei tohiks piirata kummagi abikaasa õigusi ega võrdseid võimalusi. Selleks peaksid osalevate liikmesriikide kohtunikud mõistma, et on oluline, et abikaasad oleksid teadlikud kohaldatava õiguse valikut käsitleva kokkuleppe sõlmimisega kaasnevatest õigusli-kest tagajärgedest.

- (19) Tuleb kindlaks määrata lepingu sisulist ja vormilist kehti-vust reguleerivad eeskirjad, et abikaasadel oleks kergem teha teadlik valik ning et nende nõusolekut austatakse, tagamaks õiguskindluse ning õiguskaitse parema kättesaa-davuse. Seoses vormilise kehtivusega tuleks kehtestada teatavad kaitsemeetmed tagamaks, et abikaasad on oma valiku tagajärgedest teadlikud. Miinimumnõudena tuleks kohaldatava õiguse valikut käsitlev kokkulepe sõlmida kirjalikult ning sellele peaks olema märgitud kuupäev ja alla kirjutanud mõlemad abikaasad. Kui aga selle liikmes-riigi õigusega, kus nimetatud kokkuleppe sõlmimise ajal on mõlema abikaasa peamine elukoht, nähakse ette täien-davad ametlikud nõuded, tuleks järgida nimetatud nõudeid. Näiteks võivad osalevas liikmesriigis kehtida täiendavad ametlikud nõuded, mille kohaselt kõnealune kokkulepe lisatakse abielulepingule. Kui nimetatud kokkuleppe sõlmimise ajal on abikaasade peamine elukoht erinevates osalevates liikmesriikides, mille õigu-sega on ette nähtud erinevad ametlikud nõuded, peaks piisama vastavusest ühe nimetatud liikmesriigi ametlikele nõuetele. Kui nimetatud kokkuleppe sõlmimise ajal on ainult ühe abikaasa peamine elukoht osalevas liikmes-riigis, mille õigusega on ette nähtud täiendavad ametlikud nõuded, tuleks järgida nimetatud nõudeid.

- (20) Kohaldatava õiguse määramise kokkulepet peaks saama sõlmida ja muuta kuni kohtu poole pöördumiseni või isegi menetluse ajal, kui see on kohtu asukohariigi õiguses ette nähtud. Sellisel juhul piisab selliselt määratud kohaldatava õiguse kandmisest kohtu protokollis koos-kõlas asukohariigi õigusega.

⁽¹⁾ EÜT L 174, 27.6.2001, lk 25.

- (21) Kui pooled ei ole kohaldatavat õigust valinud, tuleks käesoleva määrusega ette näha ühtlustatud kollisiooninormid, mis tugineksid tähtsusejärjekorda seatud ühendavatele teguritele, mille aluseks on abikaasade tihe seos asjaomase õigusega, et tagada õiguskindlus ja etteaimatavus ning vältida olukorda, kus üks abikaasadest nõuab abielu lahutamist enne teist, et menetlus toimuks sellise õiguse alusel, mida ta peab oma huvide kaitsmise seisukohast soodsamaks. Kõnealused ühendavad tegurid tuleks valida selleks, et tagada abielulahutuse või lahuseluga seotud menetluste arutamine sellise õiguse alusel, millega abikaasadel on tihe seos.
- (22) Kui käesolevas määruses osutatakse kodakondsusele kui riigi õiguse kohaldamise seisukohast ühendavale tegurile, tuleks mitmekordse kodakondsuse juhtumite käsitlemine jätta liikmesriikide õiguse otsustada, järgides seejuures täielikult Euroopa Liidu üldpõhimõtteid.
- (23) Kui pöördatakse kohtu poole, et muuta lahusele lahutuseks ja kui osapooled ei ole valinud kohaldatavat õigust, tuleks kohaldada lahusele suhtes kohaldatud õigust ka abielulahutuse suhtes. Selline järjepidevus edendab poolte jaoks prognoositavust ja suurendab õiguskindlust. Kui lahusele suhtes kohaldatud õigus ei näe ette lahusele muutmist abielulahutuseks, tuleks lahutust reguleerida kollisiooninormidega, mida kohaldatakse juhul, kui pooled ei ole valikut teinud. See ei tohiks takistada abikaasadel taotleda abielulahutust käesoleva määruse teiste eeskirjade alusel.
- (24) Olukorras, kus kohaldatavas õiguses ei ole abielulahutust ette nähtud või see ei taga ühele abikaasadest tema soo tõttu võrdset võimalust abielulahutust või lahusele taotleda, tuleks siiski kohaldada selle riigi õigust, kus on kohtu poole pöördutud. See ei tohiks siiski piirata avaliku korra klausli kohaldamist.
- (25) Avaliku korra kaalutlustel peaks osalevate liikmesriikide kohtutel olema õigus erandkorras eirata välisriigi õiguse sätet, kui selle kohaldamine asjaomasel juhul oleks ilmselgelt vastuolus kohtu asukohariigi avaliku korraga. Sellest hoolimata ei tohiks kohtutel olla õigust teise riigi õiguse sätet avaliku korra kaalutlustel eirata juhul, kui see on vastuolus Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga, eriti selle artikliga 21, milles keelatakse igasugune diskrimineerimine.
- (26) Kui käesolevas määruses on viidatud asjaolule, et osaleva liikmesriigi, kelle kohtu poole pöörduti, õiguse kohaselt ei ole abielulahutust ette nähtud, tuleks seda tõlgendada nii, et selle liikmesriigi õiguses puudub abielulahutuse institutsioon. Sellisel juhul ei tohiks kohtul olla kohustust kuulutada välja abielulahutus käesoleva määruse kohaldamise tõttu.
- Kui käesolevas määruses on viidatud asjaolule, et osaleva liikmesriigi, kelle kohtu poole pöörduti, õiguse kohaselt ei loeta asjaomast abielu abielulahutusega seotud menetluse välja kuulutamiseks kehtivaks, tuleks seda muu seas tõlgendada nii, et seda abielu selle liikmesriigi õiguses ei eksisteeri. Sellisel juhul ei tohiks kohtul olla kohustust kuulutada välja abielulahutus või lahusele käesoleva määruse kohaldamise tõttu.
- (27) Kuna mõnes riigis ja osalevas liikmesriigis on kaks või enam õigussüsteemi või eeskirjade kogumit, mis reguleerivad käesolevas määruses käsitletavaid küsimusi, tuleks ette näha, mil määral käesoleva määruse sätteid kohaldatakse kõnealuste riikide ja osalevate liikmesriikide eri territoriaalüksustes või kõnealuste riikide ja osalevate liikmesriikide erinevatesse kategooriatesse kuuluvatele isikutele.
- (28) Kui puuduvad eeskirjad kohaldatava õiguse määramiseks, siis osapooled, kes valivad ühe osapoole riigi õiguse, peavad samal ajal näitama, millise territoriaalüksuse õiguse osas nad kokku leppisid, kui riik, mille õigus valiti, koosneb mitmest territoriaalüksusest, millel kõigil on oma õigussüsteem või lahutusega seotud normistik.
- (29) Kuna käesoleva määruse eesmärgi, nimelt õiguskindluse, etteaimatavuse ja paindlikkuse suurendamine rahvusvaheliste abieluõiguslike menetluste puhul ja seeläbi inimeste vaba liikumise lihtsustamine Euroopa Liidus, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning käesoleva määruse ulatuse ja toime tõttu on seda parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid (tehes seda tõhustatud koostöö kaudu, kui see on asjakohane) kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus kõnealuste eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (30) Käesolevas määruses austatakse põhiõigusi ning järgitakse Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid, eelkõige selle artiklit 21, mis keelab igasuguse diskrimineerimise, sealhulgas diskrimineerimise soo, rassi, nahavärvuse, etnilise või sotsiaalse päritolu, geneetiliste omaduste, keele, usutunnistuse või veendumuste, poliitiliste või muude arvamuste, rahvusvähemusse kuulumise, varalise seisundi, sünnipära, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse tõttu. Osalevate liikmesriikide kohtud peaksid käesolevat määrust kohaldama nimetatud õigusi ja põhimõtteid järgides,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

REGULEERIMISALA, SEOS MÄÄRUSEGA (EÜ) NR 2201/2003, MÕISTED JA ÜLDINE KOHALDATAVUS

Artikkel 1

Reguleerimisala

1. Käesolevat määrust kohaldatakse abielulahutuse ja lahuselu suhtes sellistel juhtudel, kus kohaldatakse rahvusvahelise eraõiguse norme.

2. Käesolevat määrust ei kohaldata alljärgnevate küsimuste suhtes, isegi kui need pelgalt abielulahutust või lahuselu käsitleva menetluse eelküsimustena esile kerkivad:

- a) füüsiliste isikute õigus- ja teovõime;
- b) abielu eksisteerimine, kehtivus või tunnustamine;
- c) abielu kehtetuks tunnistamine;
- d) abikaasade nimi;
- e) abielu omandiõiguslikud tagajärjed;
- f) vanemlik vastutus;
- g) üllalpidamiskohustused;
- h) usaldusomand või pärimine.

Artikkel 2

Seos määrusega (EÜ) nr 2201/2003

Käesolev määrus ei mõjuta määruse (EÜ) nr 2201/2003 kohaldamist.

Artikkel 3

Mõisted

Käesolevas määruses kohaldatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „osalev liikmesriik” – liikmesriik, kes osaleb abielulahutuse ja lahuselu suhtes kohaldatava õiguse valdkonnas tehtavas tõhustatud koostöös vastavalt otsusele 2010/405/EL või vastavalt otsusele, mis on vastu võetud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 331 lõike 1 teise või kolmanda lõigu kohaselt;

- 2) mõiste „kohus” hõlmab osalevate liikmesriikide mis tahes asutust, millel on pädevus käesoleva määruse reguleerimisalasse kuuluvates küsimustes.

Artikkel 4

Üldine kohaldatavus

Käesoleva määruse alusel määratud õigust kohaldatakse ka juhul, kui tegu ei ole osaleva liikmesriigi õigusega.

II PEATÜKK

ABIELULAHUTUSE JA LAHUSELU SUHTES KOHALDATAVAT ÕIGUST REGULEERIVAD ÜHTSED EESKIRJAD

Artikkel 5

Kohaldatava õiguse valik abikaasade poolt

1. Abikaasad võivad abielulahutuse ja lahuselu suhtes kohaldatava õiguse määramises kokku leppida, tingimusel et selleks on üks järgmistest õigustest:

- a) selle riigi õigus, kus on kokkuleppe sõlmimise ajal abikaasade peamine elukoht, või
- b) selle riigi õigus, kus oli abikaasade viimane peamine elukoht, kui üks neist kokkuleppe sõlmimise ajal endiselt seal elab, või
- c) selle riigi õigus, mille kodanik üks abikaasadest on kokkuleppe sõlmimise ajal, või
- d) kohtu asukohariigi õigus.

2. Ilma et see piiraks lõike 3 kohaldamist, võib kohaldatava õiguse määramise kokkuleppe sõlmida ja seda muuta igal ajal, kuid hiljemalt kohtu poole pöördumise ajaks.

3. Abikaasad võivad määrata kohaldatava õiguse ka kohtus menetluse käigus, kui see on kohtu asukohariigi õigusega ette nähtud. Sellisel juhul kannab kohus selliselt määratud kohaldatava õiguse protokollis kooskõlas asukohariigi õigusega.

Artikkel 6

Nõusolek ja sisuline kehtivus

1. Õiguse valikul saavutatud kokkuleppe või sellega seotud tingimuste olemasolu ja kehtivus määratakse kindlaks selle õiguse alusel, mis kehtiks kokkuleppe või tingimuste suhtes käesoleva määruse alusel, kui kokkuleppe või tingimused kehtiksid.

2. Abikaasa võib oma nõusoleku puudumise tõendamiseks siiski tugineda selle riigi õigusele, kus asus tema peamine elukoht ajal, kui kohtu poole pöörduti, kui asjaoludest ilmneb, et tema tegevuse tagajärgi ei oleks mõistlik kindlaks määrata lõikes 1 määratud õiguse alusel.

Artikkel 7

Vormiline kehtivus

1. Artikli 5 lõigetes 1 ja 2 osutatud kokkulepe sõlmitakse kirjalikult ning sellele märgitakse kuupäev ja kirjutavad alla mõlemad abikaasad. Elektroonilisel teel edastatud kokkulepe, mida on võimalik alaliselt säilitada, võrdsustatakse kirjalikult vormistatuga.

2. Kui aga selle osaleva liikmesriigi õigusega, kus on mõlema abikaasa peamine elukoht kokkuleppe sõlmimise ajal, on kõnealust liiki kokkulepetele ette nähtud täiendavad ametlikud nõuded, järgitakse nimetatud nõudeid.

3. Kui abikaasade peamine elukoht kokkuleppe sõlmimise ajal on erinevates osalevates liikmesriikides ja nende riikide õigusega on ette nähtud erinevad ametlikud nõuded, on kokkuleppe vormiliselt kehtiv juhul, kui see vastab nõuetele, mis on sätestatud ühe asjaomase riigi õiguses.

4. Kui kokkuleppe sõlmimise ajal on ainult ühe abikaasa peamine elukoht osalevas liikmesriigis, mille õigusega on ette nähtud täiendavad ametlikud nõuded selliste kokkulepete kohta, tuleb järgida nimetatud nõudeid.

Artikkel 8

Poolte valikuvõimaluse kasutamata jätmise korral kohaldatav õigus

Kui artiklist 5 tulenev valikuvõimalus jäetakse kasutamata, kohaldatakse abielulahutuse ja lahuselu suhtes selle riigi õigust:

- a) kus on kohtusse pöördumise ajal abikaasade peamine elukoht; või selle puudumise korral,
- b) kus oli abikaasade viimane peamine elukoht, tingimusel et sellest ei ole kohtusse pöördumise ajal möödunud rohkem kui aasta, kui üks abikaasadest kohtusse pöördumise ajal endiselt selles riigis elab; või selle puudumise korral,
- c) mille kodanikud mõlemad abikaasad on kohtusse pöördumise ajal; või selle puudumise korral,
- d) kus kohtusse pöördutakse.

Artikkel 9

Lahuselu muutmise abielulahutuseks

1. Lahuselu muutmisel abielulahutuseks kohaldatakse lahuselu suhtes kohaldatud õigust ka abielulahutuse suhtes, kui pooled ei ole kooskõlas artikliga 5 kokku leppinud teisiti.

2. Kuid kui lahuselu suhtes kohaldatud õigus ei näe ette lahuselu muutmist abielulahutuseks, kohaldatakse artiklit 8, kui pooled ei ole kooskõlas artikliga 5 kokku leppinud teisiti.

Artikkel 10

Kohtu asukohariigi õiguse kohaldamine

Kui artiklist 5 või 8 tulenevalt kohaldatava õiguse kohaselt ei ole abielulahutust ette nähtud või kui see ei taga ühele abikaasadest tema soo tõttu võrdselt võimalust abielulahutust või lahuselu taotleda, kohaldatakse kohtu asukohariigi õigust.

Artikkel 11

Tagasisaate ja edasiviite välistamine

Kui käesoleva määruse alusel kuulub kohaldamisele teatava riigi õigus, kohaldatakse selle riigi kehtivaid õigusnorme, välja arvatud rahvusvahelise eraõiguse normid.

Artikkel 12

Avalik kord

Käesoleva määruse alusel määratud riigi õiguse sätte kohaldamisest võib keelduda üksnes siis, kui selle kohaldamine on ilmselgelt vastuolus kohtu asukohariigi avaliku korraga.

Artikkel 13

Erinevused riiklikes õigusaktides

Käesolevas määruses ei kohusta miski selle osaleva liikmesriigi kohtuid, mille õiguses ei ole abielulahutust ette nähtud või ei loeta asjaomast abielu abielulahutusega seotud menetluse jaoks kehtivaks, kuulutama välja abielulahutust käesoleva määruse kohaldamise tõttu.

Artikkel 14

Kahe või enama õiguskorraga riigid – territoriaalsed kollisiooninormid

Kui riik koosneb mitmest territoriaallüksusest, millest igaühes kehtivad käesoleva määrusega reguleeritud küsimuste suhtes oma õigussüsteem või eeskirjad:

- a) käsitatakse käesoleva määruse alusel kohaldatava õiguse kindlaksmääramisel viiteid selle riigi õigusele kui viiteid asjaomasel territoriaalsusel kehtivale õigusele;
- b) käsitatakse viiteid peamisele elukohale kõnealuses riigis viidena peamisele elukohale territoriaalsuses;
- c) käsitatakse viiteid kodakondsusele viidena kõnealuse riigi õigusega kindlaksmääratud territoriaalsusele või asjaomaste eeskirjade puudumisel osapoolte valitud territoriaalsusele või valiku puudumisel territoriaalsusele, millega abikaasa või abikaasad on kõige lähemalt seotud.

Artikkel 15

Kahe või enama õiguskorraga riigid – isikute gruppide vahelisi vahetõrje reguleerivad kollisiooninormid

Sellises riigis, kus käesoleva määrusega reguleeritud küsimuste suhtes kohaldatakse erinevatesse gruppidesse kuuluvate isikutele kahte või enamast õigussüsteemi või normistikku, käsitatakse viiteid selle riigi õigusele kui viiteid õigussüsteemile, mis on määratud kindlaks selle riigi kehtivate eeskirjadega. Selliste eeskirjade puudumisel kohaldatakse sellist õigussüsteemi või normistikku, millega abikaasa või abikaasad on kõige lähemalt seotud.

Artikkel 16

Käesoleva määruse kohaldamata jätmise siseriiklikele kollisiooninormidele

Osalev liikmesriik, milles käesoleva määrusega reguleeritud küsimuste osas kehtivad erinevad õigussüsteemid või normistikud, ei pea käesolevat määrust kohaldama selliste õigusnormide vastuolude suhtes, mis on tekkinud üksnes erinevate õigussüsteemide või normistike vahel.

III PEATÜKK

MUUD SÄTTED

Artikkel 17

Osalevate liikmesriikide esitatav teave

1. Osalevad liikmesriigid edastavad komisjonile 21. septembriks 2011 oma siseriiklikud õigusnormid, kui need on olemas, järgmise kohta:

- a) ametlikud nõuded seoses kohaldatava õiguse valikut käsitlevate kokkulepetega vastavalt artikli 7 lõigetele 2–4 ning
- b) võimalus määrata kohaldatav õigus kooskõlas artikli 5 lõikega 3.

Osalevad liikmesriigid edastavad komisjonile kõik edaspidised muudatused nendes õigusnormides.

2. Komisjon teeb lõike 1 kohaselt saadud teabe avalikult kättesaadavaks asjakohaste vahendite abil, kasutades eelkõige tsiviil- ja kaubandusliku käsitleva Euroopa õigusala koostöö võrgustiku veebisaiti.

Artikkel 18

Üleminekusätted

1. Käesolevat määrust kohaldatakse kohtumenetluste suhtes, mis on algatatud, ja artiklis 5 osutatud kokkulepete suhtes, mis on sõlmitud alates 21. juunist 2012.

Kohaldatava õiguse valikut käsitlev kokkulepe, mis on sõlmitud enne 21. juunit 2012, jõustub siiski samuti, tingimusel et see vastab artiklitele 6 ja 7.

2. Käesolev määrus ei piira nende kohaldatava õiguse valikut käsitlevate kokkulepete kohaldamist, mis on sõlmitud vastavalt sellele osaleva liikmesriigi õigusele, mille kohtu poole pöördutakse enne 21. juunit 2012.

Artikkel 19

Seos kehtivate rahvusvaheliste konventsioonidega

1. Ilma et see piiraks osalevatele liikmesriikidele Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklist 351 tulenevate kohustuste täitmist, ei mõjuta käesolev määrus selliste rahvusvaheliste konventsioonide kohaldamist, mille osaliseks käesoleva määruse vastuvõtmise või Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 331 lõike 1 teise või kolmanda lõigu kohase otsuse vastuvõtmise ajal on üks või mitu osalevat liikmesriiki ning millega sätestatakse abielulahutuse või lahuseluga seotud kollisiooninormid.

2. Käesolev määrus on siiski ülimuslik konventsioonide suhtes, mis on sõlmitud üksnes kahe või enama osaleva liikmesriigi vahel, sellisel määral, mil need konventsioonid käsitlevad käesoleva määrusega reguleeritud küsimusi.

Artikkel 20

Läbivaatamisklausel

1. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele aruande käesoleva määruse kohaldamise kohta 31. detsembriks 2015 ja seejärel iga viie aasta järel. Vajaduse korral lisatakse aruandele ettepanekud käesoleva määruse kohandamiseks.

2. Selleks edastavad osalevad liikmesriigid komisjonile asjakohase teabe käesoleva määruse kohaldamisest nende kohtutes.

Seda hakatakse kohaldama 21. juunist 2012, välja arvatud artikkel 17, mida hakatakse kohaldama 21. juunist 2011.

IV PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 21

Jõustumine ja kohaldamise algus

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Selliste osalevate liikmesriikide suhtes, kes osalevad tõhustatud koostöös vastavalt otsusele, mis on vastu võetud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 331 lõike 1 teise või kolmanda lõigu kohaselt, hakatakse käesolevat määrust kohaldama alates asjaomases otsuses märgitud kuupäevast.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja osalevates liikmesriikides vahetult kohaldatav kooskõlas aluslepingutega.

Brüssel, 20. detsember 2010

Nõukogu nimel

eesistuja

J. SCHAUVLIEGE
